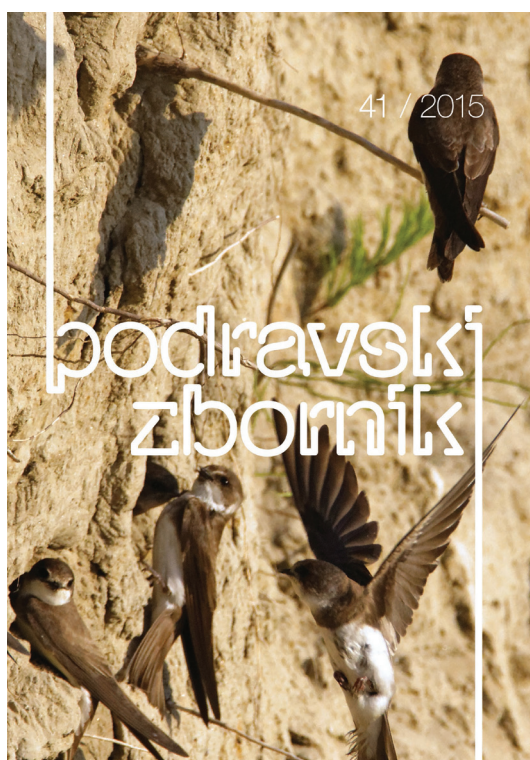

Podravski zbornik 41/2015, Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2015., 296 str.

HELENA KUŠENIĆ

Muzej grada Koprivnice
Trg dr. Leandera Brozovića 1
HR – 48 000 Koprivnica
hkusenic@muzej-koprivnica.hr

Novi Podravski zbornik, u nakladništvu Muzeja grada Koprivnice, a pod uredništvom Roberta Čimina, nastavlja sad već dobro uhodanu praksu. Novi broj također obiluje obljetnicama, od kojih svakako valja izdvojiti 40 godina *Gruntovčana* i 80. rođendan Mije Kovačića – koje su istaknute na stražnjoj klapni korica, dok su na prednjoj informacije o bregunicama, malim pticama iz porodice lastavica kojima prijeti izumiranje na što se upravo i pokušalo upozoriti stavljanjem bregunica na omot ovogodišnjeg izdanja.

Nakon *Riječi urednika*, slijedi prvi dio zbornika pod nazivom *Članci*, u kojem je okupljeno devet članaka, započevši sa suvremenom temom Olivera Orešića koji piše o *Ulozi EU projekata u regionalnoj suradnji*

Hrvatske i Mađarske (7-28) kroz problemsku analizu nekoliko prekograničnih i transnacionalnih projekata (RTPP HU-HR, DRAVIS 2 i 3, DRAVA-GEO, SEE River, Attract SEE) važnih za regiju, na temelju kojih zaključuje kako je ovu praksu potrebno nastaviti. Milivoj Dretar piše o Prvom svjetskom ratu na području kotara Ludbreg i općine Jalžabet kako bi se došlo do novih saznanja i ispravljanja eventualnih netočnosti (*Prilozi o ludbreškom kotaru u Velikom ratu*, 29-40). *Tragom poginulih vojnika koprivničke i đurđevačke Podravine u Prvom svjetskom ratu* (41-62) krenule su Ružica Medvarić-Bračko (prikupila podatke) i Mira Kolar-Dimitrijević (uredila rad). U radu se mogu iščitati teške demografske posljedice rata i španjolske gripe koji su poharali obrađena mjesta (Koprivnicu, Drnje, Đurđevac, Golu, Gotalovo, Kalinovac, Koprivnički Ivanec, Molve, Novigrad Podravski, Peteranec, Subotica Podravsku, Šemovce, Virje). Drugim svjetskim ratom ponovno se pozabavio Vladimir Šadek koji donosi prikaz okolnosti u Podravini krajem rata (*Ratni pakao u Podravini u posljednjim mjesecima Drugog svjetskog rata*, 63-72), od kasne jeseni 1944. godine, nakon partizanske ofenzive, do kraja rata u svibnju 1945. godine. Opisuje se i diverzantski tečaj ustaških operativaca u Peterancu te beznadnost i iscrpljenost lokalnog stanovništva koje iščekuje konačan kraj rata. Nikola Cik prihvatio se nesvakidašnje teme, gradskog groblja u Đurđevcu (*Povijest gradskog groblja u Đurđevcu*, 73-96) jer, kako sam kaže, želite li upoznati strukturu stanovništva i mjesto u koje dolazite, prošetite mjesnim grobljem. Na temelju povijesnih izvora i materijala dobivenih od umirovljenog inženjera arhitektura Hranimira (Ranka) Hlouška (1973. – 2001. radio na uređenju okoliša u Đurđevcu, od 1982. upravljao je mjesnim grobljem, a projektirao je i današnju mrtvačnicu) može se rekonstruirati funkcioniranje groblja u 20. stoljeću. Osim toga, spominju se i ranija groblja, iz 18. stoljeća – gro-

blje i kapela sv. Lovre, groblje oko kapele sv. Rozalije. Zanimljiv je segment izgradnje mrtvačnice i okoliša uz nju koji na humorističan prikazuje nestalnost ljudskog mišljenja i opiranje promjenama koje vremenom ipak postanu uobičajena svakodnevica. Potom slijedi arheološki blok koji otvara Zorko Marković temom *Rudina kod Koprivničke Rijeke i neka pitanja vinkovačke kulture* (97-122). Riječ je o lokalitetu na obroncima Kalničnog gorja na kojem su 1978. i 1979. provedena istraživanja. Marković ovdje (pohvalno!) ispravljajući nekadašnja razmišljanja, navodeći kako je tada nalazište pripisano ranobrončanodobnoj fazi vučedolske kulture (Vučedol C), ali se kasnijim saznanjima i promišljanjima došlo do zaključka kako je ipak riječ o Rudina-tipu vinkovačke kulture s izraženim, ali rustikalno izvedenim elementima vučedolske kulture. Slijedi zanimljiv osvrt Roberta Čimina – *Konjaničko oružje seobe naroda u Podravini* (123-142) – koji donosi uvodna razmatranja o Velikoj seobi naroda u 4. stoljeću s pobrojanim etničkim grupama, nakon čega se prelazi na nalaze iz rane faze Seobe naroda zabilježene u Južnoj Panoniji. Autor opisuje dva nalaza iz vremena Seobe naroda (ističući kako su takvi nalazi rijetki) pronađena u posljednje dvije godine u šljunčari Jegeniš kod Đelekovca, a koja se čuvaju u privatnoj zbirci Zvijerac u Torčecu (radi se o željeznom kratkom maču i vršku željezne trokrilne strelice s trnom za nasad). Posljednji arheološki članak osvrt je Ivana Valenta na *Umjetnički izričaj lončara u Podravini tijekom ranog srednjeg vijeka* (143-152). Valent donosi pregled ukrašavanja posuda od kasne antike (kada su lončari posude ukrašavali motivima koje su vidjeli oko sebe kako bi prikazali vlastita vjerovanja) do srednjeg vijeka kada je, smatra autor, ukrašavanje posuda manje usmjereno na duhovni, a više na umjetnički aspekt – stoga se i odlučuje usredotočiti na srednjovjekovne lokalitete u okolici Torčeca. Zaključuje kako su lončari oduvijek imali važnu ulogu u društvu – donosili su robu bez koje bi svakodnevica bila teža, ali su istovremeno kroz načine ukrašavanja dokazali potrebu za umjetničkim izražavanjem svojstvenu razdoblju i prostoru na kojem su živjeli. Posljednji članak donosi istraživanje i zabilješke kajkavskog govora s područja Đurđevca Vladimira Miholeka zabilježene pod naslovom *Zoonimi kao sastavnica frazeoloških oblika đurđevačkoga kajkavskoga govora* (153-160). Među navedenim zoonimima prevladavaju domaće životinje s kojima čovjek provodi najviše vremena (najzastupljeniji je pas), a najčešći su poredbeni frazemi (razdijeljeni prema ljudskim osobinama, čovjekovoj vanjštini, načinu kretanja ili glasanja, ljudskim stanjima, fiziološkim radnjama), poslovice, izreke, fraze, narodna vjerovanja i predviđanja vremena, dok je na kraju naveden rječnik manje poznatih riječi.

Drugu cjelinu Podravskog zbornika, nazvanu *Pri-lozi* (161-241), otvara aktualna tema rekonstrukcije koprivničke Esterove ulice (*Delikatnost problematike rekonstrukcije koprivničke Esterove ulice*) iz pera Antonija Grgića koji smatra kako bi Esterova trebala biti „*protočna ulica-trg*,” bez tradicionalne podjele na biciklistički, pješački ili automobilski promet kako bi se stvorila kohezija svih sudionika prometa, a južno od crkve sv. Nikole trebalo bi dodati trg s polivalentnom religijsko-ritualnom i ceremonijalnom funkcijom. Alen Golub i Zlatko Homen nastavljaju tematiku *Vidakovićevom vizijom urbanizacije Đurđevca*, gdje se predstavlja doktorska disertacija ing. Marka Vidakovića iz 1939. godine, koji je postavio teze za urbanistički, pa i gospodarski, prometni i demografski razvoj Đurđevca. Urbanističko širenje i rast Đurđevca zaista su 1970-ih i 1980-ih godina dosegli visoke razmjere, ali događanja 1990-ih godina dovela su do gospodarske stagnacije. Dugogodišnji suradnik Vladimir Crnković predstavlja *Prisjećanja na Franju Vujčeca ili zakašnjeli In memoriam* obrađujući razvoj njegova stila uz osobne reminiscencije zaključene pjesmama Božice Jelušić i Luke Paljetka inspirirane Vujčecovim slikama. *Mijo Kovačić – čarobnjak iz Gornje Šume* ove godine slavio je 80. rođendan povodom čega je Helena Kušenić stručno obradila sliku *Opći potop*. Dorotea Jendrić podsjeća da *Lončarićev i Podravkin „pijetao“ ponovno maše krilima*. Skulptura pijetla, smještena ispred Podravkine zgrade, svima draga i prepoznatljiva konačno je restaurirana i nakon dugo vremena bljesnula je punim sjajem. Vesna Peršić Kovač piše o *Prikazu tradicijskog načina života u TV seriji Gruntovčani* kroz prizmu graditeljstva, stanovanja, odijevanja i običaja. Restauratori iz Zadra proveli su tijekom rujna i listopada 2014. konzervatorsko-restauratorske radove na sanaciji drvenog monoksila iz Gabajeve Grede smještenog u dvorištu Muzeja grada Koprivnice. O radovima započetim još 1999./2000. i 2001. i svim fazama rada izvještava Mladen Mustaček (*Konzervatorsko-restauratorska sanacija monoksila iz Gabajeve Grede*). Krunoslav Arač opisuje nesvakidašnji *Nalaz bjeloglavog supa na području koprivničkog prigorja*: moguće razloge dezorijentacije i iscrpljenosti supa načine zbrinjavanja. *Pedagoški tekstovi Gjure Estera u časopisu Napredak*, zajedno s počecima rada i pisanog stvaralaštva, predstavljeni su u tekstu Ksenije Krušelj. *Životni put Željka Kovačića* – književnika, pjesnika, sakupljača podravskog etno blaga – povodom njegove smrti prezentira Josip Cugovčan s popisom izdanih monografija i radova objavljenih u Podravskom zborniku. Dijana Sabolović-Krajina donosi *Nepoznato i manje poznato o Franu Galoviću* uglavnom kroz tekstove sačuvanih pisma i razglednice. O usponu virovske košarke piše Željko Horvat, a iznesena povijest i

veliki uspjesi košarkaš(ic)a dokaz su da tekst s pravom nosi naslov *Virje – „najkošarkaškije“ selo u Hrvatskoj*. Povodom 20. godišnjice osnutka Mladen Matica piše o osnivanju i načinu ustrojstva *Zavoda za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije (1995. – 2015.)*, dok Venija Bobnjarić-Vučković daje pregled rada *Restauratorskog centra Hrvatskog restauratorskog zavoda u Ludbregu (1994. – 2014.)*.

Interesantna novina ovog broja je uvođenje intervjua kroz neformalan razgovor koji razbijaju krutu formu i pridonose osjećaju bliskosti lakšeg razumijevanja. U ovom broju zabilježeni su razgovori Božice Jelušić s prerano i iznenada preminulim Milanom Generalićem; Dorotea Jendrić porazgovarala je s Mijom Kovačićem, a intervju Alena Matušina s Martinom Sagnerom, popularnim Dudekom iz *Gruntovčana* preuzet je s varaždinskog internetskog portala.

Potom slijedi treća cjelina Podravskog zbornika – *Književni prilozi (243-256)*. Mije Kovačića dotiče se i prvi književni prilog: esej Vjekoslava Prvčića nastao

je *U pohvalu majstorstva Mije Kovačića*. Matija Ivačić predstavlja dosadašnji opus perspektivnog mladog pisca Marka Gregura (*O književnom stvaralaštvu Marka Gregura*). Slijedi priča o *Joži Podravcu* inspirirana Krležinim Povratkom Filipa Latinovicza i dvije pjesme Jelene Osvaldić (*Što sam ja; Vikendaši*).

Božica Anić ponovno je priredila godišnji pregled *Podravskog nakladništva*, a Kroničar se osvrnuo na društvene, ekonomske i gospodarske zanimljivosti u protekloj godini, čemu su pridružene i obavijesti iz općina Koprivnički Bregi, Kloštar Podravski i Podravske Sesvete.

Iako je posljednji broj okupio manji broj članaka, ostao je na ranije postavljenoj visokoj provedbenoj razini te je i dalje zanimljiv širokom krugu čitatelja. Treba pohvaliti uključivanje novih mladih suradnika (koje svakako valja zadržati i u budućnosti) te zainteresiranost okolnih općina da se uključe u stvaranje „podravske povijesti“. Vjerujemo kako će ih u idućem broju biti još i više.